

**УРСУЛА ЛЕ ГУИН
ДУМАТА ЗА
ОСВОБОЖДАВАНЕ**

Превод от английски: Камен Костов, 1998

chitanka.info

Къде се намираше? Подът беше твърд и хлъзгав, въздухът — черен и спарен, и това беше всичко. Освен главоболието. Проснат върху лепкавия под, Фестин изстена и рече:

— Жезъл!

Магическият елшов жезъл не се появи в ръката му и той разбра, че се намира в смъртна опасност. Седна на пода и тъй като не можеше да разсее мрака с жезъла, щракна с пръсти, между които изскочи искра, и произнесе някаква Дума. От искрата излезе хилаво синкаво огънче и се заизвива несигурно с едва чуто пращане из въздуха.

— Нагоре — каза Фестин.

Огнената топчица се заиздига треперливо, докато най-послед освети един сводест капак толкова нависоко, че огнената проекция на Фестин за миг зърна лицето му на десетина метра под себе си като бледа точица в мрака. Нищо не проблясваше по влажните стени, те бяха изтъкани от магията на нощта. Върна се в себе си и произнесе:

— Махни се!

Кълбото угасна, Фестин седна в тъмното и изпука с кокалчета.

Сигурно е бил омагьосан изневиделица в гръб, защото последният му спомен бе, че се разхожда вечер из своята гора и разговаря с дърветата. Напоследък в тези самотни години на средната възраст му тежеше усещането за непотребност, за неосъщественост; необходимостта да научи уроците на търпението го накара да се оттегли от местата, населени с хора, и да се отдаде на разговори с дърветата и най-вече с дъбовете, кестените и сивите елши, чиито корени се къпят в подпочвените води.

От шест месеца не бе общувал с човешко същество. Занимаваше го само най-важното и не бе изрекъл нито едно заклинание, което да създаде грижи някому. На кого му е трябвало да го омагьоса и да го затвори в този вонящ кладенец?

— Кой? — отправи той въпроса си към издигащите се около него стени.

Порите на камъните и спорите на плесените процедиха плътна черна капка, която се стече бавно и изписа името „Воул“.

Обля го студена пот.

За Воул Жестокия чу за първи път преди много време. Говореше се, че е повече от магьосник и по-малко от човек. Кръстосвал островите от Външната сфера, превръщал в руини творенията на

древните, поробвал мъжете, изсичал горите и съсипвал полетата, а всеки вълшебник или маг, който дръзвал да се изправи срещу него, бил захвърлян в подземна гробница. Всеки беглец от опустошените острови разказваше едно и също: пристигал вечер, яхнал черен вятър над морето. Робите му го следвали на кораби; тях бяха ги виждали. Но никой никога не бе зървал Воул... Много зли хора и същества обитаваха Островите и младият вълшебник Фестин, отдаден на заниманията си, изобщо не даваше ухо на приказките за Воул Жестокия. „Аз мога да защитя своя остров“ — бе си помислил той, уверен в своята сила, все още несрецинала сериозни изпитания, и се бе завърнал при своите дъбове и елши, с чиито листа си играеше вятърът, за да се слее с ритмичния растеж на всеки ствол, на всеки клон и всяка вейка, за да изпълни очите си със слънчевите отблясъци по листата им и да усети вкуса на подземните води, които милваха корените им. Къде ли са сега дърветата, старите му приятели? Дали Воул бе унищожил гората?

Най-после съвсем буден, Фестин се вдигна на крака, направи два широки маха с вдървените си ръце и изрече високо Името, което можеше да строши всяка ключалка и да изкърти всяка врата, създадена от човешка ръка. Но тези стени бяха просмукани от нощен мрак и от името на своя създател и нито се вслушаха, нито чуха. Ехото се върна с такава мощ, че Фестин падна на колене и запуши ушите си с ръце, докато звуците постепенно утихнаха в сводовете над него. Все още разтърсван от тътена, той остана замислен на пода.

Имаха право: Воул беше силен. В собствените му владения и в тази издигната със заклинания тъмница магьосническата му мощ можеше да устои на всяка пряка атака, а и отсъствието на жезъла лишаваше Фестин от половината му сила. Но дори Воул не бе в състояние да го лиши от способността му за Проектиране и Превращение. Така че Фестин потърка главата си, която сега го болеше двойно по-силно, и се преобрази. Тялото му бавно се изгуби в облак фина мъгла.

Мъглата се издигна едва-едва над пода, запълзя по хлъзгавите стени, докато накрая откри цепнатинка с широчината на косъм. Капчица по капчица се процеди през нея. Почти се бе измъкнала, когато зноен като пещ мощен вятър се нахвърли отгоре ѝ и я разби на капки, които се опита да пресуши. Мъглата бързо се просмука обратно

през цепнатината, изви се в спирала към пода и отново прие облика на Фестин, който остана да лежи задъхан на земята. Превращението е истинско премеждие за саможиви магьосници като Фестин, а когато към него се прибави шокът да застанеш лице в лице с материализирания образ на смъртта, преживяването е наистина ужасяващо. Продължи да лежи почти без да диша. Ядоса се на себе си. В края на краищата хрумването му да се измъкне под формата на мъгла беше доста наивно. Всеки глупак знае този номер. Воул просто бе оставил горещия вятър да чака отвън, Фестин се преобрази в малък черен прилеп, подхвъркна към тавана, превърна се в тънка, безцветна струйка въздух и се промъкна през цепнатината.

Този път успя и сега се носеше лекичко към прозореца на залата, в която се бе озовал, но внезапно усещане за опасност го накара да се свие и да приеме първата малка кохерентна форма, която му дойде на ум — златен пръстен. И слава Богу. Мразовитият ураган, който би го превърнал в бучица лед, едва охлади пръстенчето. Щом вихърът отмина, Фестин остана да лежи на мраморния под и да мисли в каква форма би могъл най-бързо да се измъкне през прозореца.

След малко се търкулна, но беше твърде късно. Огромен трол с безизразно лице застрашително закрачи по пода, спря, грабна търкалящия се пръстен и го вдигна в грамадната си, бяла като варовик длан. Направи няколко крачки към един капак в пода, вдигна го за железната ръкохватка, промърмори някакво заклинание и хвърли в мрака Фестин, който прелетя десетина метра и издрънча върху каменния под.

Възвърна истинския си образ и обезсърчен разтърка натъртения си лакът. Стига се е трансформирал на празен стомах. Горчиво съжали за жезъла, с който би могъл да си поръча какъвто му се ще обяд. Макар да можеше да променя собствения си облик и да използва силата на различни заклинания и енергии, без него не бе в състояние да превръща или да си набавя никакви материални обекти — нито мълния, нито дори агнешко котлетче.

— Търпение — каза си Фестин и когато дишането му най-после се нормализира, той се разтвори в неуловимото ухание на агнешка пържола. И за пореден път се плъзна през цепнатината. Дебнещият трол подуши въздуха подозрително, но Фестин вече бе приел образа на

сокол, който размаха криле към прозореца. Тролът се втурна след него, но бе изостанал с няколко метра и измуча с мощен безизразен глас:

— Сокола, дръжете сокола!

Пикира над омагьосания замък към своята гора, която тъмнееше на запад, и заслепен от лъчите на слънцето и от техните отблясъци върху морската шир, се понесе с вятъра като стрела. Но го застигна една по-бърза стрела. Той извика и започна да пада. Слънце, море и кули се завъртяха около него и изчезнаха.

Отново се събуди върху влажния под на тъмницата с подгизнали от собствената му кръв ръце, коса и устни.

Стрелата бе улучила крилото на сокола — рамото на човека. Без да помръдне, смотолеве нещо, за да затвори раната. Вече можеше да се поизправи и да си припомни някое по-дълго и сериозно изцелително заклинание. Но беше загубил доста кръв, а заедно с нея — и много от силата си. Дори заклинанието не успя да прогони студа, който го пронизваше до мозъка на костите. И искрицата, която щракна с пръсти, за да освети просмукания от изпарения въздух, не разсея загнездилият се в очите му мрак: докато летеше, бе видял, че същата тъмна пелена бе надвиснала над горите и градчетата, разпръснати из неговата земя.

Само той можеше да избави тази земя.

Вече беше безполезно да се опитва да бяга. Беше твърде слаб и изтощен. Преодовери се на силата си и я пропиля напразно. Какъвто и образ да приемеше, щеше да е израз на безсилието му и щеше отново да го вкара в клопката.

Зъзнеше от студ, свит на кълбо, докато огънчето разпръскваше дъха на метан — блатния газ. Миризмата му припомни тресавищата, които се простираха от гората чак до морето, неговите любими тресавища, където не стъпваше човешки крак, над които през есента бавно и величествено прелитаха жеравите, между чиито езерца и тръстикови островчета към морето се спускаха пенливи поточета. О, да беше риба в някое от тях; или да се спотайва в кристалните води на някой извор покрай елшовите корени в сенчестите подмоли на дърветата в своята гора...

Това беше истинско вълшебство, Фестин никога не бе опитвал да го използва, за разлика от всеки друг, който се намира в изгнание или в

опасност и бленува за земята и водите на родния дом, зад чийто праг е масата, на която се е хранил, а пред прозорците на спалнята му, където е почивал, се полюшват клоните на дърветата. Вълшебството да се завърнеш у дома, осъществимо само в мечтите. Но не и за великите магове. И Фестин принуди студа да изпълзи от вкочанените му кости и да се разпръсне по всеки нерв и всяка жила на тялото му, изправи се между черните стени, събра цялата си воля, докато тя най-последно заблестя като свещ в мрачините на плътта му, и започна да осъществява това велико и безмълвно вълшебство.

Стените изчезнаха. Наоколо му бе земя; скалите и жилите бяха нейните кости, подземната вода — кръвта ѝ, а корените на растенията — нервите ѝ. Той запълзя като сляп червей на запад, а пред него и зад него се простираше само мрак. Внезапно по гърба и по корема му се разля прохладата на свежа, ласкава и опияняваща милувка. Усети нежна водна струя; очите му без клепки съзряха дълбоко кафяво езеро сред корените на една елша, величествени като колони. Сребристите му телце се стрелна към сенчестия подмол. Беше свободен. Беше си у дома.

Водата бликаше неспирно от кристалния извор. Кротна се на пясъка по дъното на езерото и остави ласките на водата, по-силни от всяко лечебно заклинание, да облекчат болките му и да прогонят с прохладната си свежест впримчилия го студ. Докато отдъхваше, усети, че земята се тресе под тежестта на нечий стъпки. Кой се разхожда в неговата гора? Твърде изтощено за ново преображение, блещукащото му телце на първоначално се стрелна под арката на елшовия корен и зачака.

Огромни сивкави пръсти затършуваха из водата и я размътиха. В пелената над него се мернаха неясните очертания на чудовищни лица, безизразни очи — появиха се, изчезнаха, пак се появиха. Мрежи и ръце опипваха всяко ъгълче, веднъж го изпуснаха, още веднъж, накрая го хванаха и вдигнаха гърчещото се телце във въздуха. Опита се да възвърне своя облик, но не успя: беше под властта на собственото си вълшебство. Мяташе се в мрежата, задъхан от сухия, пронизващ до болка въздух, който го изгаряше. Агонията не свършваше и не му позволяваше да мисли за нищо друго.

След много време постепенно осъзна, че отново е в човешкия си образ. Насилваха го да изпие някаква възлютивана и кисела течност. След още известно време се намери проснал по лице на тъмния под на гробницата. Отново бе във властта на своя враг. И въпреки че вече можеше да диша, усещаше смъртта да дебне наоколо.

Студът го пронизваше от главата до петите. Слугите на Воул сигурно бяха премазали крехкото тяло на пъстървата и щом се опита да помръдне, остра болка прониза ребрата и ръката му. Изпотрошен и останал без капчица сила, той лежеше на дъното на кладенеца на нощта. Нямаше сили да променя формата си. Нямаше никакъв изход — освен единствения. Проснат неподвижно на пода и отчасти преодолял спазмите на болката, Фестин се замисли: „Защо не ме уби досега? Защо все още ме държи жив? Защо никой не го е виждал до този момент? Чии очи могат да го видят, по каква земя стъпва?

Той се бои от мен, въпреки че съм абсолютно безпомощен.

Казват, че всички магьосници и властелини, които е успял да победи, са затворени в такива гробници и години наред се опитват да си върнат свободата...

А ако някой избере да не живее?“

И Фестин направи своя избор. Последната му мисъл беше: „Ако греша, хората ще си помислят, че съм бил страхливец.“ Но не й обърна особено внимание. Изви глава, затвори очи, пое дълбоко последна глътка въздух и прошепна думата за освобождаване, която се изрича само веднъж.

Това не беше преображение. Нищо в него не се промени. Тялото, дългите му крака, ловките ръце, очите, които така обичаха да гледат дърветата и потоците, останаха същите, но се отпуснаха в абсолютен покой и се изпълниха със студ. Но стените бяха изчезнали. Издигнатите с магьосничество сводове бяха изчезнали — и залите, и кулите; и гората, и морето, и вечерното небе. Всичко бе изчезнало и Фестин бавно се спусна по далечния склон на хълма на съществуването и премина под нови звезди.

Докато бе жив, притежаваше огромна сила; не беше го забравил. Като пламъка на свещ крачеше из мрачните простори на широката земя. Спомни си и извика името на своя враг:

— Воул!

Призован и безсилен да се противопостави, Воул се появи насреща му — дебела бледа сянка под сиянието на звездите, Фестин пристъпи, а другият се сниши и изписка като попарен. Побягна, а Фестин го последва. Следваше го неотстъпно. Дълъг път изминаха двамата по вкаменени потоци от лава, избълвани някога от огромни угаснали вулкани, облецили конуси срещу безименни звезди; по хребетите на безмълвни хълмове; през покрити с ниска черна трева долини; през градове с неосветени улици между къщи, от чиито прозорци не надничаше никой. Звездите висяха в небето: никога не залязваха, никога не изгряваха. Никога нищо не се променяше. Никога не настъпваше ден. Но двамата продължаваха, докато най-накрая стигнаха до място, където много-много отдавна бяха текли водите на река: река от пределите на живота. В сухото ѝ корито сред речните камъни лежеше мъртво тяло: възрастен гол мъж с втренчени в безучастните звезди невиждащи очи.

— Влизай — каза Фестин.

Сянката на Воул изскимтя, но Фестин пристъпи към нея. Воул се сведе, преви гръб и се вмъкна през отворената уста в собственото си тяло. Трупът мигновено изчезна. Не беше оставил никакъв отпечатък върху сухите камъни, които блещукаха под звездната светлина, Фестин постоя малко, след това бавно приседна сред каменните блокове, за да си почине. Да си почине, не да заспи; той трябваше да бди неотлъчно, докато тялото на Воул, което бе пратил в гроба, се превърне в прах, който вятърът ще разпилее и дъждовете ще отмият към морето, и така злото ще изчезне. Трябваше да бди там, където смъртта някога бе намерила обратен път към другата земя. Изпълнен с безпределно търпение, Фестин седеше сред скалите, край които никога вече нямаше да потече река, а наоколо му се простираше безбрежната пустош. Звездите над него не помръдваха. Загледа се в тях и бавно, много бавно започна да забравя ромона на потоците и шумоленето на дъжда по листата на горите на живота.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.